

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૨૧] ૨ એસ. સી. આર. ૮૮૬

રાપુરી ક્રિષ્ના મૂર્તિ

વિરૂદ્ધ

તેલંગણા રાજ્ય અને અન્યો

(ફોજદારી અપીલ નં.૨૭૪-૨૭૫/૨૦૨૧)

૦૫ માર્ચ, ૨૦૨૧

[ડૉ. ધનંજય વાય ચંદ્રચુડ, ન્યાયમૂર્તિશ્રી અને એમ.આર. શાહ, ન્યાયમૂર્તિશ્રી]

ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ - કલમ ૪૮૨ - ધરપકડથી રક્ષણનો સંપૂર્ણ આદેશ - ટકાઉપણું - હાઈકોર્ટે ઓ.એસ. નં. ૨૭૪/૨૦૧૪ ના દાવામાં તમામ કાર્યવાહી પર રોક લગાવી અને જિલ્લા કલેક્ટરને ૧૧.૧૧.૨૦૧૪ ના રોજના ચુકાદા અને હુકમનામાની બનાવટના આરોપ અંગે

રિપોર્ટ રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો – જિલ્લા કલેક્ટરે તપાસ હાથ ધરી અને હાઈકોર્ટને એક અહેવાલ સુપ્રત કર્યો, જેમાં જણાવાયું કે હુકમનામું તેમજ ચુકાદો બનાવટી હતો અને ૧૧.૧૧.૨૦૧૪ ના રોજ ૨૦૧૪ ના ઓ.એસ. નં.૨૭૪ માં સબ-ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કોઈ હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું ન હતું – હાઈકોર્ટે સબ-ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટને વહીવટી બાજુ પર જરૂરી કાર્યવાહી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો – એફઆઈઆર કલમ ૪૨૦, ૪૬૮ અને ૪૭૧ સાથે ૩૪ હેઠળ નોંધવામાં આવી હતી – બીજા અને ત્રીજા સામાવાળા ઓને સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૪૧એ હેઠળ નોટિસ ફટકારવામાં આવી હતી. – આ પછી એફઆઈઆર રદ કરવા માટે હાઈકોર્ટ સમક્ષ કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી – હાઈકોર્ટે કલમ ૪૮૨ સીઆરપીસી હેઠળ બીજા અને ત્રીજા સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજી ફગાવી દીધી – જ્યારે હાઈકોર્ટે બીજા સામાવાળાને રાહત આપી ન હતી, ત્યારે તેણે અંતિમ નિર્દેશ જારી કર્યો હતો, જેમાં ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ પર રોક લગાવી હતી – બીજા સામાવાળાની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને ચીફ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવેલ હતો – શું હાઈકોર્ટ પોલીસને ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ કરવાથી રોકવાનો સંપૂર્ણ નિર્દેશ પસાર કરવામાં વાજબી હતો, જ્યારે તે જ સમયે તે નિષ્કર્ષ પર આવ્યો હતો કે કલમ ૪૮૨ હેઠળ રદ કરવા માટેની અરજીમાં કોઈ યોગ્યતા નથી – ઠરાવ્યું: હાઈકોર્ટે કલમ ૪૮૨ હેઠળ પોતાના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કરીને વાજબી ઠેરવ્યું અને તેથી, કાર્યવાહી રદ કરવા માટેની અરજીને

ફગાવી દીધી – એ જ રીતે, ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ ન કરવી જોઈએ અને તપાસ અધિકારીએ ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ કર્યા વિના કલમ ૧૭૩ સી.આર.પી.સી. હેઠળ તપાસ પૂર્ણ કરવી જોઈએ અને અંતિમ અહેવાલ દાખલ કરવો જોઈએ તે નિર્દેશ આપવાનો કોઈ આધાર કે વાજબીપણું નહોતું – હાઈકોર્ટના આવા નિર્દેશથી તપાસના માર્ગમાં અવરોધ ઊભો થાય છે અને કાયદામાં તેનો કોઈ આધાર કે વાજબીપણું નથી – ત્રીજા સામાવાળાના પદ પર રહેલી વ્યક્તિ પાસે કલમ ૪૩૮ સી.આર.પી.સી. હેઠળ આગોતરા જામીન મેળવીને અથવા નિયમિત જામીન માટે અરજી કરીને પોતાની સ્વતંત્રતાનું રક્ષણ કરવા માટે ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા હેઠળ ઉપાયો ઉપલબ્ધ છે. ૪૩૯ – હાઈકોર્ટ દ્વારા જારી કરાયેલા એક વ્યાપક આદેશથી તપાસ સંપૂર્ણપણે ખોરવાઈ જશે અને ફોજદારી ન્યાયના અમલીકરણમાં ગંભીર અવરોધ ઊભો થશે – હાઈકોર્ટનો આ નિર્દેશ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ટકાઉ નથી – હાઈકોર્ટ નો વિવાદિત ચુકાદો અને આદેશ, જ્યાં સુધી તે તપાસ અધિકારીને ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ કરવાથી રોકે છે, તેને રદ કરવામાં આવે છે.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યુ:૧. ઉચ્ચ અદાલતનો મત હતો કે (૧) આરોપોની સત્યતા એ એક એવી બાબત છે જેની તપાસ દરમિયાન તપાસ અધિકારી દ્વારા ખાતરી કરવી પડે

છે; અને (૨) આરોપોની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને, બીજા સામાવાળા (પ્રથમ આરોપી) ને કોઈ રાહત આપવામાં આવી નથી.જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે ત્રીજા સામાવાળા (બીજા આરોપી) ની ધરપકડ સામે સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ જારી કરવા માટે નિર્દેશ આપ્યો કે પોલીસ તપાસ પૂર્ણ કરશે અને કાયદા અનુસાર અંતિમ અહેવાલ દાખલ કરશે.આ અદાલતનો હકારાત્મક મત છે કે ઉચ્ચ અદાલતનો નિર્દેશ કાયદામાં બિનટકાઉ છે.ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં આપેલું વર્ણન સૂચવે છે કે એફ. આઈ. આર. ની નોંધણી પહેલા કલેક્ટર દ્વારા હાઈકોર્ટમાં રજૂ કરાયેલ અહેવાલ હતો, જેમાં ન્યાયિક રેકૉર્ડની બનાવટના સંબંધમાં આરોપની તપાસ ફરજિયાત કરવામાં આવી હતી.કલેક્ટર દ્વારા દાખલ કરાયેલા અહેવાલને અનુસરીને, ઉચ્ચ અદાલતે સબ ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટને કાયદા અનુસાર વહીવટી બાજુએ આગળ વધવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.ન્યાયિક રેકૉર્ડની બનાવટના સંબંધમાં ગંભીર આરોપ સાથે સંકળાયેલી એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી છે.

[પેરા ૮] [૯૯૧-ઈ-જી; ૯૯૨-એ]

૨. ઉચ્ચ અદાલતે કલમ ૪૮૨ હેઠળ તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને તેથી, કાર્યવાહીને રદ કરવાની અરજીને નકારી કાઢી હતી.તેવી જ રીતે, ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ ન થવી જોઈએ અને તપાસ અધિકારીએ તપાસ પૂર્ણ કરવી જોઈએ અને ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ કર્યા વિના ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૧૭૩ હેઠળ અંતિમ અહેવાલ

દાખલ કરવો જોઈએ તે નિર્દેશ આપવા માટે કોઈ આધાર અથવા સમર્થન નહોતું.ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા આ પ્રકારનો નિર્દેશ તપાસના માર્ગમાં અવરોધ ઊભો કરે છે અને કાયદામાં તેનો કોઈ આધાર કે સમર્થન નથી.કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજી એફ. આઈ. આર. ૨૬ કરવા માટે હતી. હાઈકોર્ટને આ અરજીમાં કોઈ તથ્ય મળ્યું ન હતું.મુદ્દો ત્યાં જ પૂરો થવો જોઈતો હતો.ધરપકડ પર પ્રતિબંધ મૂકવાનો આદેશ આગળની કાર્યવાહીમાં મદદરૂપ ન હતો.ખરેખર, જ્યારે હાઈકોર્ટે એફ. આઈ. આર. ૨૬ કરવાનો ઈનકાર કર્યો ત્યારે કાર્યવાહીનો અંત આવી ગયો હતો. ત્રીજા સામાવાળાની સ્થિતિમાં વ્યક્તિ પાસે દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૪૩૮ હેઠળ આગોતરા જામીન મેળવવા અથવા કલમ ૪૩૯ હેઠળ નિયમિત જામીન માટે અરજી કરીને તેની સ્વતંત્રતાની સુરક્ષા માટે દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા હેઠળ ઉપાયો ઉપલબ્ધ છે.ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ આ પ્રકારની સંપૂર્ણ દિશા તપાસને સંપૂર્ણપણે વિખેરી નાખશે અને ફોજદારી ન્યાયના અમલીકરણમાં ગંભીર અવરોધ ઊભો કરશે.આવો આદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર થવો જોઈતો ન હતો.જે સંયોજનોનું મહત્વ છે તે એ છે કે આવા નિર્દેશ જારી કરવા માટે હાઈકોર્ટના આદેશમાં સમર્થનમાં એક શબ્દ પણ નથી.હાઈકોર્ટ ન્યાયિક રેકૉર્ડ સાથે ચેડા કરવાના આરોપોની ગંભીર પ્રકૃતિથી અજાણ રહી છે.આ કોર્ટ હાઈકોર્ટ દ્વારા અનુસરવામાં આવતા અભ્યાસક્રમને નામંજૂર કરે છે.તેનો કોઈ કાયદાકીય આધાર નથી.[પેરા ૧૦] [૯૯૩-બી-એફ]

તેલંગાણા રાજ્ય વિ. હબીબ અબ્દુલ્લા જુલાની અને અન્યો (૨૦૧૭) ૨
એસસીસી ૭૭૯: [૨૦૧૭] ૧ એસસીઆર ૧૪૧-પર આધાર રાખ્યો હતો.

કેસ કાયદો સંદર્ભ

[૨૦૧૭] ૧ એસ.સી.આર. ૧૪૧ એ પેરા ૯ પર આધાર રાખ્યો હતો.

તેલંગાણા રાજ્ય અને આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય માટે હૈદરાબાદ સ્થિત
ન્યાયાલયના હાઈકોર્ટના ૨૫.૦૪.૨૦૧૬ અને ૨૭.૦૭.૨૦૧૬ ના રોજના
ચુકાદા અને આદેશમાંથી, ફોજદારી અરજી ક્રિમિનલ પીટીશન ક્રિમિનલ પી.નં.
૬૧૬૫/૨૦૧૬ અને સી.આર.એલ.એમ.પી. નં.૧૦૮૪૫/૨૦૧૬ માં ફોજદારી
અરજી ક્રિમિનલ પી.નં. ૬૧૬૫/૨૦૧૬ માં.

અપીલકર્તા તરફે વકીલો જી.વી.આર. ચૌધરી, કે.શિવરાજ ચૌધરી.

સામાવાળાઓ તરફે વકીલો સુશ્રી બીના માધવન, એસ. ઉદય કુમાર
સાગર, સુશ્રી સ્વીના નાયર, અનુકુલ રાજ, કુમાર દુષ્યંત સિંહ.

કોર્ટનો ચુકાદો ડૉ. ધનંજય વાય ચંદ્રયૂડ, ન્યાયમૂર્તિશ્રી દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

૧. પરવાનગી આપવામાં આવી.

૨. ૨૫ એપ્રિલ, ૨૦૧૬ના રોજ આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના એક જ ન્યાયાધીશે પ્રથમ માહિતી અહેવાલને રદ કરવા માટે દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા ૧૯૭૩ની કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજીને ફગાવી દીધી હતી.જો કે, રદ કરવા માટેનો કોઈ કેસ સ્થાપિત થયો ન હોવાના નિષ્કર્ષ પર આવ્યા પછી, ન્યાયાધીશે બીજા આરોપીની ધરપકડથી રક્ષણનો સંપૂર્ણ આદેશ આપ્યો હતો.બીજા આરોપીને ત્રીજા સામાવાળા તરીકે આ કાર્યવાહીમાં સામેલ કરવામાં આવે છે.

૩. ૨૯ માર્ચ, ૨૦૧૬ના રોજ હૈદરાબાદના ચારમીનાર પોલીસ સ્ટેશનના પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટરને અપીલકર્તા પાસેથી ફરિયાદ મળી હતી, જેમાં દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે તે જગન્નાથપુરમ પંચાયત, રંગપુરમ ગામ, પાલોંચા મંડળ, ખમ્મમ જિલ્લા, તેલંગાણા ખાતે આવેલી જમીનનો માલિક છે.એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે બીજા સામાવાળા (પ્રથમ આરોપી) એ ત્રીજા સામાવાળા

(બીજા આરોપી) ને તેના વકીલ તરીકે નિયુક્ત કર્યા હતા અને વકીલ અને કલાયન્ટે મિલકતના સંદર્ભમાં બનાવટી વેચાણ કરાર કરવા માટે સાંઠગાંઠ કરી હતી.વધુમાં, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે બીજા સામાવાળાએ સબ ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ, મોબાઈલ કોર્ટ, ભદ્રાચલમ, ખમ્મમ સમક્ષ ૩૦ નવેમ્બર ૨૦૦૫ના રોજ બનાવટી વેચાણ દસ્તાવેજના આધારે દાવાની મિલકતના સંબંધમાં અપીલકર્તા સામે કાયમી મનાઈ હુકમની માંગ કરતો ઓએસ નં.૨૭૪/૨૦૧૪ દાવો દાખલ કર્યો હતો.એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે ઓ.એસ નં.૨૭૪/૨૦૧૪ માં રેકૉર્ડ સાથે ૧૧ નવેમ્બર ૨૦૧૪ ના રોજ બીજા સામાવાળાની તરફેણમાં એકપક્ષીય ચુકાદો અને હુકમનામું બનાવીને ચેડા કરવામાં આવ્યા હતા.વધુમાં, એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે બીજા સામાવાળાએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ સિવિલ રિવિઝન પિટિશન (સી.આર.પી. નં.૪૭૧૧/૨૦૧૪) દાખલ કરી હતી, જેમાં ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી કે સબ ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ વિવાદ પર ચુકાદો આપી રહ્યા નથી.અપીલકર્તા પર આરોપ છે કે તેણે સિવિલ રિવિઝન પિટિશન નં.૪૭૧૧/૨૦૧૪ માં સિવિલ મિસેલેનિયસ રિવિઝન પિટિશન નં.૬૪૩૩/૨૦૧૪ દાખલ કરી છે, જેમાં સિવિલ રિવિઝનના નિકાલ સુધી ઓ.એસ. નં.૨૭૪/૨૦૧૪ માં આઈ.એ નં.૧૪૯/૨૦૧૪ માં આગળની કાર્યવાહી પર રોક લગાવવાની માંગ કરવામાં આવી છે.એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે બીજા અને ત્રીજા સામાવાળાઓએ ઓ.એસ.નં.૨૭૪/૨૦૧૪ સંબંધિત રેકૉર્ડ્સ સાથે ચેડા કર્યા

હતા અને આ પ્રક્રિયામાં, ૧૧ નવેમ્બર ૨૦૧૪ ના રોજ એકપક્ષીય હુકમનામું બનાવીને મોબાઈલ કોર્ટની ડોકેટ શીટ સાથે પણ ચેડા કર્યા હતા.

૪. હાઈકોર્ટે ૧૨ ડિસેમ્બર ૨૦૧૪ ના રોજના પોતાના આદેશ દ્વારા ઓએસ નં. ૨૭૪/૨૦૧૪ માં તમામ કાર્યવાહી પર રોક લગાવી અને જિલ્લા કલેક્ટર, ખમ્મમને ૧૧ નવેમ્બર ૨૦૧૪ ના રોજના ઓ.એસ. નં. ૨૭૪/૨૦૧૪ માં આપેલા ચુકાદા અને હુકમનામાના બનાવટીકરણના આરોપના સંદર્ભમાં અહેવાલ રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો. જિલ્લા કલેક્ટરે તપાસ હાથ ધરી અને હાઈકોર્ટને એક અહેવાલ સુપરત કર્યો, જેમાં જણાવાયું કે હુકમનામું અને ચુકાદો બનાવટી હતા અને ૧૧ નવેમ્બર ૨૦૧૪ ના રોજ સબ ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટ, મોબાઈલ કોર્ટ, ભદ્રાચલમ દ્વારા ઓએસ નં. ૨૭૪/૨૦૧૪ માં આવો કોઈ હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યો નથી. હાઈકોર્ટે બીજા સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરાયેલ સિવિલ રિવિઝન (સી.આર.પી. નં. ૪૭૧૧/૨૦૧૪) નો નિકાલ કર્યો અને સબ ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટને વહીવટી બાજુ જરૂરી કાર્યવાહી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો.

૫. ૨૯ માર્ચ ૨૦૧૬ ના રોજ, ચારમિનાર પોલીસ સ્ટેશનમાં ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૪૨૦, ૪૬૮ અને ૪૭૧ સાથે કલમ ૩૪ હેઠળ એફ. આઈ. આર. ૬૨/૨૦૧૬ નોંધવામાં આવી હતી અને તપાસ હાથ ધરવામાં આવી

હતી.તપાસ દરમિયાન તપાસ અધિકારીએ વિવિધ વ્યક્તિઓના નિવેદનો નોંધ્યા હતા.બીજા અને ત્રીજા સામાવાળાઓને દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા ૧૯૭૩ની કલમ ૪૧એ હેઠળ નોટિસ આપવામાં આવી હતી.આના કારણે એફઆઈઆર ૨૯ કરવા માટે હાઈકોર્ટ સમક્ષ ફોજદારી અરજી નં. ૬૧૬૫/૨૦૧૬ ના રૂપમાં કાર્યવાહી શરૂ થઈ.ઉચ્ચ અદાલતે ૨૫ એપ્રિલ ૨૦૧૬ના રોજ તેના ચુકાદા દ્વારા કલમ ૪૮૨ હેઠળ બીજા અને ત્રીજા સામાવાળાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીને ફગાવી દીધી હતી.જ્યારે ઉચ્ચ અદાલતે બીજા સામાવાળાને રાહત આપી ન હતી, ત્યારે તેણે ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ પર પ્રતિબંધ મૂકતા અંતિમ નિર્દેશ જારી કર્યો હતો.બીજા સામાવાળાના સંદર્ભમાં, રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબી સોગંદનામામાંથી બહાર આવ્યું છે કે તેની ૨૩ માર્ચ, ૨૦૧૭ના રોજ ધરપકડ કરવામાં આવી હતી અને તેને ચીફ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, નામપદ્મી સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.કાઉન્ટર એફિડેવિટ જણાવે છે કે તપાસ દરમિયાન એવું બહાર આવ્યું છે કે બીજા અને ત્રીજા સામાવાળાઓએ મેજિસ્ટ્રિયલ કારકુન (ત્રીજા આરોપી) ની મદદ લીધી હતી.૩ ઓગસ્ટ ૨૦૧૮ના રોજ, ત્રણ આરોપીઓ સામે સક્ષમ અદાલતમાં ફો.અ.૨૭૪-૨૭૫/૨૦૨૧ આરોપપત્ર રજૂ કરવામાં આવ્યું છે.આ કેસ, એટલે કે, સી.નં.૪૬૫/૨૦૧૮ ચીફ મેટ્રોપોલિટન મેજિસ્ટ્રેટ, નામપદ્મી, હૈદરાબાદની ફાઈલ પર પેન્ડિંગ છે.

૬. આ કાર્યવાહીઓમાં જે મુખ્ય મુદ્દો ઊભો થાય છે તે એ છે કે શું ઉચ્ચ અદાલતે ત્રીજી સામાવાળાની ધરપકડ કરવાથી પોલીસને અટકાવીને સમન્યાયના સિદ્ધાંતને ધ્યાને રાખી પસાર કરવામાં ન્યાયી ઠેરવ્યો હતો, જ્યારે તે જ સમયે તે નિષ્કર્ષ પર આવ્યો હતો કે કલમ ૪૮૨ હેઠળ રદ કરવાની અરજીમાં કોઈ યોગ્યતા નથી.ઉચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે:

“રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સમગ્ર સામગ્રીના અવલોકન પર, પ્રથમ દૃષ્ટિએ અરજદારો સામે કેટલાક આક્ષેપો છે અને તપાસ દરમિયાન તપાસ એજન્સી દ્વારા ઉપરોક્ત આક્ષેપોના સત્ય અથવા અન્યથા ખાતરી કરી શકાય છે અને આ અદાલત ઉપરોક્ત ગુનાની કાર્યવાહીને શ્રેશોલ્ડ પર રદ કરવા માટે ઈચ્છુક નથી.આ તબક્કે, અરજદારોના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ઉપરોક્ત ગુનાની પેન્ડન્સીને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજદારોને ધરપકડ અને પોલીસના હાથે સતામણીની આશંકા છે.

આરોપોની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં લેતા, આ કોર્ટ પ્રથમ અરજદાર-એ.૧ ને કોઈ રાહત આપવા માટે તૈયાર નથી. બીજા અરજદાર-એ.૨ ની વાત કરીએ તો, સંબંધિત પોલીસને બીજા અરજદાર-એ.૨ ની ધરપકડ કર્યા વિના ગુનાની તપાસ પૂર્ણ કરવાનો અને કાયદા અનુસાર, જો કોઈ હોય તો, અંતિમ અહેવાલ દાખલ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. બીજા

અરજદાર-એ.ર ને આદેશ આપવામાં આવે છે કે તેઓ જરૂર પડે ત્યારે તપાસ એજન્સી સમક્ષ હાજર થાય અને તપાસ એજન્સીને સહકાર આપે.”

૭. અમે અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી જીવીઆર ચૌધરી, રાજ્યના વિદ્વાન વકીલ શ્રીમતી બીના માધવન અને બીજા અને ત્રીજા સામાવાળાઓ માટે વિદ્વાન વકીલ શ્રી અનુકુલ રાજનો અભિપ્રાય સાંભળ્યો છે.

૮. ઉચ્ચ અદાલતનો મત એવો હતો કે (૧) આરોપોની સત્યતા એ એક એવી બાબત છે જેની તપાસ દરમિયાન તપાસ અધિકારી દ્વારા ખાતરી કરવી પડે છે; અને (૨) આરોપોની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને, બીજા સામાવાળા (પ્રથમ આરોપી) ને કોઈ રાહત આપવામાં આવી નથી.જો કે, ઉચ્ચ અદાલતે ત્રીજા સામાવાળા (બીજા આરોપી) ની ધરપકડ સામે સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ જારી કરવા માટે નિર્દેશ આપ્યો કે પોલીસ તપાસ પૂર્ણ કરશે અને કાયદા અનુસાર અંતિમ અહેવાલ દાખલ કરશે. અમારો હકારાત્મક મત છે કે હાઈકોર્ટનો નિર્દેશ કાયદામાં બિનટકાઉ છે. ચુકાદાના પહેલા ભાગમાં આપેલા વર્ણન પરથી ખ્યાલ આવે છે કે એફ.આઈ.આર. નોંધાયા પહેલા કલેક્ટર, ખમ્મમ દ્વારા હાઈકોર્ટમાં રજૂ કરાયેલા અહેવાલ દ્વારા કેસ દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ન્યાયિક રેકૉર્ડ બનાવટી બનાવવાના આરોપની તપાસનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. કલેક્ટર દ્વારા

દાખલ કરાયેલા અહેવાલને અનુસરીને, ઉચ્ચ અદાલતે સબ ડિવિઝનલ મેજિસ્ટ્રેટને કાયદા અનુસાર વહીવટી બાજુએ આગળ વધવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.ન્યાયિક રેકૉર્ડની બનાવટના સંબંધમાં ગંભીર આરોપ સાથે સંકળાયેલી એફ. આઈ. આર. નોંધવામાં આવી છે.

૯. તેલંગાણા રાજ્ય વિરુદ્ધ હબીબ અબ્દુલ્લા જુલાની અને અન્ય કેસમાં, આ કોર્ટ સમક્ષ એક વિવાદ ઉભો થયો જ્યાં હાઈકોર્ટે ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ તપાસ રદ કરવા માટે પોતાની અંતર્ગત સત્તાનો ઉપયોગ કરવાનો ઈનકાર કર્યો, અને તપાસ એજન્સીને તપાસ દરમિયાન આરોપીઓની ધરપકડ કરવાથી રોકી દીધી.આ કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે આવો નિર્દેશ ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૪૩૮ હેઠળ તે કલમ હેઠળ નિર્ધારિત કોઈપણ શરતોને પૂર્ણ કર્યા વિના કરવામાં આવેલ ક્વાયત સમાન છે. આ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો:

“૧૬. તાત્કાલિક કેસમાં, ઉચ્ચ અદાલતે એફ. આઈ. આર. માં કરવામાં આવેલા આરોપો અથવા તપાસમાં શું બહાર આવ્યું છે તેનો ઉલ્લેખ કર્યો નથી.તેણે નોંધ્યું છે અને સાચું કહ્યું છે કે તપાસ ચાલી રહી છે અને કેસની તપાસ પર રોક લગાવવી યોગ્ય નથી.તેણે ફોજદારી કાર્યવાહીની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અરજીનો નિકાલ કર્યો છે અને તે કરતી વખતે નિર્દેશ આપ્યો

છે કે તપાસ એજન્સી આરોપી વ્યક્તિઓની ધરપકડ કરશે નહીં.આ નિર્દેશ કલમ ૪૩૮ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર હેઠળના આદેશને "સમકક્ષ" છે, જોકે ઉપરોક્ત જોગવાઈની શરતોને સંતોષ્યા વિના.આ કાયદાકીય રીતે અસ્વીકાર્ય છે.

૨૩.....અહીં જણાવવાની જરૂર એ છે કે જે રાજ્યોમાં ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૪૩૮ કાઢી નાખવામાં આવી નથી અને કાયદા પુસ્તકમાં રાખવામાં આવી નથી, ત્યાં હાઈકોર્ટને સારી રીતે સલાહ આપવી જોઈએ કે બંધારણની કલમ ૨૨૬ અથવા ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૪૮૨ હેઠળ અરજીઓ પર વિચાર કરતી વખતે, ન્યાયિક સંયમનો ઉપયોગ કરવો.આપણે સ્પષ્ટતા કરવાની ઉતાવળ કરી શકીએ છીએ કે કોર્ટ, જો યોગ્ય લાગે તો, કાયદા દ્વારા લાદવામાં આવેલા સ્વ-સંયમ અને કાયદા દ્વારા લાદવામાં આવેલા સ્વ-નિયંત્રણના પરિમાણોને ધ્યાનમાં રાખીને, તપાસ રદ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર ધરાવે છે અને કાયદામાં યોગ્ય વિચારણા મુજબ યોગ્ય વચગાળાના આદેશો પસાર કરી શકે છે, પરંતુ દખલ કરવાનો ઇનકાર કરતી વખતે અથવા તપાસ પર રોક લગાવવી યોગ્ય નથી એવો અભિપ્રાય વ્યક્ત કરતી વખતે વર્તમાન પ્રકારનો આદેશ પસાર કરવો તે સંપૂર્ણપણે અકલ્પ્ય અને અકલ્પ્ય છે.આ પ્રકારનો આદેશ ખરેખર અયોગ્ય અને અયોગ્ય છે.તેને કાયદામાં કોઈ મંજૂરી

નથી.અદાલતોએ એફઆઈઆર અથવા તપાસ શરૂ કરવાને રદ કરવા માટે અરજી દાખલ કરવા અને પછી વચગાળાના આદેશ દ્વારા રાહત મેળવવા માટે કોર્ટના અંતર્ગત અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાથી અનૈતિક અરજદારોને હાંકી કાઢવા અને અવરોધવા જોઈએ.આવા સિદ્ધાંતવિહીન અને અનૈતિક પક્ષકારોને દૂર રાખવાની અદાલતની જવાબદારી છે.” ૧૦ ઉચ્ચ અદાલતે કલમ ૪૮૨ હેઠળ તેના અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવાનો ઇનકાર કર્યો હતો અને તેથી, કાર્યવાહીને રદ કરવાની અરજીને નકારી કાઢી હતી.તેવી જ રીતે, ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ ન કરવી જોઈએ અને તપાસ અધિકારીએ ત્રીજા સામાવાળાની ધરપકડ કર્યા વિના ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૧૭૩ હેઠળ તપાસ પૂર્ણ કરવી જોઈએ અને અંતિમ અહેવાલ દાખલ કરવો જોઈએ તે નિર્દેશ આપવાનો કોઈ આધાર કે વાજબીપણું નહોતું.ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા આ પ્રકારનો નિર્દેશ તપાસના માર્ગમાં અવરોધ ઊભો કરે છે અને કાયદામાં તેનો કોઈ આધાર કે સમર્થન નથી.કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજી એફ. આઈ. આર. રદ કરવા માટે હતી. હાઈકોર્ટને આ અરજીમાં કોઈ તથ્ય મળ્યું નથી.વાત ત્યાં જ પૂરી થવી જોઈતી હતી.ધરપકડ પર પ્રતિબંધ મૂકવાનો આદેશ આગળની કાર્યવાહીમાં મદદરૂપ ન હતો.ખરેખર, જ્યારે હાઈકોર્ટે એફ. આઈ. આર. રદ કરવાનો ઇનકાર કર્યો ત્યારે કાર્યવાહીનો અંત આવી ગયો હતો.ત્રીજા સામાવાળાની સ્થિતિમાં વ્યક્તિ પાસે દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ ની

કલમ ૪૩૮ હેઠળ આગોતરા જામીન મેળવવા અથવા કલમ ૪૩૯ હેઠળ નિયમિત જામીન માટે અરજી કરીને તેની સ્વતંત્રતાની સુરક્ષા માટે દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા હેઠળ ઉપાયો ઉપલબ્ધ છે. ઉચ્ચ ન્યાયાલય દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલ આ પ્રકારનો સંપૂર્ણ નિર્દેશ તપાસને સંપૂર્ણપણે વિખેરી નાખશે અને ફોજદારી ન્યાયના અમલીકરણમાં ગંભીર અવરોધ ઊભો કરશે. આવો આદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર થવો જોઈતો ન હતો. જે જટિલ બાબત મહત્વની છે તે એ છે કે આવા નિર્દેશ જારી કરવા માટે હાઈકોર્ટના આદેશમાં સમર્થનમાં એક શબ્દ પણ નથી. હાઈકોર્ટ ન્યાયિક રેકૉર્ડ સાથે ચેડા કરવાના આરોપોની ગંભીર પ્રકૃતિથી અજાણ રહી છે. અમે હાઈકોર્ટ દ્વારા અનુસરવામાં આવતા માર્ગને નામંજૂર કરીએ છીએ. તેનો કોઈ કાયદાકીય આધાર નથી.

૧૧. અમે તે મુજબ અપીલને મંજૂરી આપીએ છીએ અને ૨૫ એપ્રિલ, ૨૦૧૬ના રોજ હાઈકોર્ટના વિવાદિત ચુકાદા અને આદેશને રદ કરીએ છીએ, કારણ કે તે તપાસ અધિકારીને ત્રીજા સામાવાળા (બીજા આરોપી) ની ધરપકડ કરવા પર પ્રતિબંધ મૂકે છે.

૧૨. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અમે કલમ ૪૮૨ હેઠળની અરજીને રદ કરવાની અરજીને રદ કરવામાં દખલ કરી નથી. તમિલનાડુ રાજ્ય વતી પ્રતિ-

સોગંદનામામાં જણાવ્યા મુજબ, ચાર્જશીટ રજૂ કરવામાં આવી હોવાથી, ત્રીજા સામાવાળાએ બે અઠવાડિયાની અંદર સક્ષમ કોર્ટ સમક્ષ આત્મસમર્પણ કરવું પડશે અને નિયમિત જામીન માટે અરજી કરવી પડશે. આવી કોઈપણ અરજી સરકારી વકીલની સુનાવણી કર્યા પછી અને તપાસ એજન્સીની જરૂરિયાતને ધ્યાનમાં રાખીને ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.

૧૩. , જો કોઈ બાકી અરજીઓ હોય તો, તેનો નિકાલ આ સાથે કરવામાં આવે છે.

અપીલ આથી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.